

kanskoj knjižnici (oko 400 rukopisa), a imade ih i u bečkoj dvorskoj, praškoj i krakovskoj sveuč. knjižnici. — U trećem pogl. (Kapitel 3. Die alten Kataloge der Thomasschriften) ispituje učeni pisac stare popise djela sv. Tome, da se ustanovi, koja je djela on doista napisao, a koja se samo pod njegovim imenom pronose. U tom pitanju je mjerodavan najstariji (od god. 1275.) popis pariškog universiteta, pa onda popis (iz god. 1311.) papinske biblioteke u Perugji i Avignonu. Osim ovih imade drugih dvadesetak popisa, o kojima pisac govori u opaskama. — U posljednjem pogl. (Kapitel 4. Gedruckte Thomasschriften) nanizao je pisac sva dosadnja potpuna i nepotpuna izdanja djela sv. Tome, tako te si je time utro put, da uzmogne u drugoj svezci ovoga djela s uspjehom razlučiti i ocijeniti, koja su prava djela Tomina, a koja mu se samo pripisuju. O ovim posljednjima govoriti će u trećoj i posljednjoj svezci.

Ovim svojim radom zasvjedočio je prof. dr. Michelitsch ne samo zamjernu svoju marljivost i ljubav spram Tomine nauke, nego je tim i za historiju i za teologiju doprineo mnogo, da se osoba sv. Tome i njegova djela upoznadu bolje i većma zavole. A to je za napredak u bogosloviji veoma važno.

Dr. Pazman.

Hartmann Ph.: Repertorium Rituum. Uebersichtliche Zusammenstellung der wichtigsten Ritualvorschriften für die priesterliche Functionen. Zwölfte verbesserte Auflage. Paderborn. Druck und Verlag von Ferdinand Schöningh. 1913. u 8° str. XVI + 884. Cijena 12 M. = K 14'40.

Pred nama je prilično velika knjiga u njemačkom jeziku, koja sadržaje potpuno i iscrpivo gradivo liturgike. Ima dvanaest poglavlja, od kojih se opet većina dijele u odsjeke, a cjelokupno gradivo razdijeljeno je u 320 §§. Poslije Uvoda raspravlja pisac u I. poglavlju o crkvenoj godini i kalendaru, o svetkovinama

rentia, concurrentia) i prenosu (translatio) svetkovina. U 2. pogl. govori je o brevijaru, tko je dužan moliti, kako se moli i koji su obredi kod svećanih vespera i drugih časova, kada se javno u crkvi mole. U 3. pogl. riječ je o sv. misi, napose kako se služi tiha, kako pjevana, svečana, pontifikalna sv. misa. U 4. pogl. tumače se obredi, po kojima se podjeljuju sv. Sakramenti. U 5. pogl. govori se o blagoslovinama, u 6. o procesijama, u 7. o sprovodu, u 8. o pobožnostima, u 9. o posebni m nekojim crkvenim obredima na svijećnicu, čistu srijedu, cvjetnicu, vel. četvrtak, petak i subotu. U 10. pogl. spominju se povlastice i prava crkvenih osoba; u 11. pogl. govori je o službi i zvonara ili sakristana ter o dvorbi kod sv. mise. Napokon u 12. pogl. govori je o crkvi, o crkv. stvarima i osv. mjestima. Na kraju ima popis svih svetkovina alfabetskim redom i opširno kazalo stvari, koje u velike olakočuju porabu ove knjige. — Hartmanov Repertorium Rituum je uvaženo djelo i mnogo rabljeno u Njemačkoj, koje pomno i svestrano obrađuje svoj predmet do najsitnijih tančina, pa za to svake preporuke vrijedno, napose za liturgičare, kalendariste i dr. No baš kad je ovo 12. izdanje gotovo bilo, izašla je poznata papina konstitucija Divino afflatu. Što sada? Pisac je prvih 14 araka svog djela morao preraditi i na novo dati štampati, a to je prvo i malne cijelo drugo poglavlje. Nakon obradbe nijesu se više slagale stranice, tako te iza str. 195. dolazi odmah str. 209. Preradujući ovaj dio po novoj konstituciji pogriješio je pisac na više mjesta, pa je morao te pogriješke na koncu (Nachtrag) ispraviti. Meni se ni razdioba djela ne sviđa najbolje, napose ne ona u 1. pogl., u kojem je najnaravnija razdioba na svetkovine pomične i nepomične. A onda vulgarni jezik u ovom predmetu sili na miješanje s latinskim riječima, koja na čitatelja, po gotovo ako nije teolog, čini porazan utisak. N. pr. Das Officium dieser Dominica II. post Epiphaniam ist ferial, also de feria occurrent ut in Psalterio . . . Es hat eine Nocturn mit 3 Lectionen und 3 Resp. aus der I. Noct. von der Dominica II. anticipata, ohne Te Deum (na str. 49.) Ali i pokraj tih

manjaka djelo imade trajnu vrijednost.

Dr. Pazman.

Čunko Mirko: Priručnik za vođe hrvatskih katoličkih društava. Izdao „Zbor duhovne mladeži Zagrebačke“. Tiskara Hrvatskog katoličkog tiskovnog društva. Zagreb 1913. u 8° str. 120.

Ovo je veoma praktična knjiga, osobito potrebna u ovo vrijeme i zgodan doista priručnik za vođe hrvatskih katoličkih društava, koji sadržaje u glavnom upute, kako da se postupa kad netko hoće osnovati društvo mladića ili djevojaka. Osim predgovora (koje je napisao izdatelj „Zbor duh. ml. Zagr.“) i uvoda govor je ponajprije općenito o društvima i organizacijama omladine, a zatim o postupku kod osnivanja društva i upravljanju društva, ter o životu i radu društva. U dodatku se napose spominju nekoja ponajglavnija katolička društva, kao Marijine družbe, treći red sv. Franje, karitativna društva i dr. Pisac je svoja uputstva razložito ograničio na mladenačka društva, jer je sigurniji uspjeh kod mladeži i jer se doista takove organizacije ponajvećma kod nas i osnivaju. Tko je dobro upućen, kako se ima osnovati mladenačko društvo, ne će mu biti teško osnovati društvo za odrasle, ako već do toga dođe. U ostalom ne će ni to biti na odmet, ako pisac u drugom izdanju svoj „Priručnik“ proširi, ili ako izda i posebni priručnik za ostala društva. Ovu knjigu preporučujemo svakom inteligentnijem štioću, a napose svećenstvu, koje je u prvom redu pozvano, da organizuje katoličku mladež.

Dr. J. Pazman.

Frassinetti-Schlegel: Das Kleinod der christlichen Mädchen. (Die heilige Jungfräulichkeit.) Nach der 27. Auflage des Originals ins Deutsche übertragen durch P. Leo Schlegel, Cistercienser von Wettingen — Mehrerau. Einzig berechtigte Übersetzung. Mit Approbation der erzb. Ordinariates München-Freising und Erlaubnis der Or-

densobern. 12.—15. Tausend. München 1912. Druck u. Verlag von Carl Aug. Sayfried et Comp. u. 16 str. 120.

To je malena neznatna knjižica, ali zlata vrijedna. Kao što je prošloga vijeka Isusovac Adolf de Doss napisao za mladiće zlatnu knjižicu „Die Perle der Tugenden“ — na hrvatski prevedena pod naslovom „Biser-krjepost“ — tako je u isto gotovo vrijeme i župnik talijanski i prior Sv. Sabine u Genui Josip Frassinetti sličnu knjižicu napisao za djevojke i djevojčice, a u njemački pretočio redovnik cistercita O. Leon Schlegel. U 1. pogl. govor je o cijeni djevičanstva u st. zavjetu, u novom zavjetu, ponauči sv. Otaca, primjeru Svetih, zdravom razumu i nagradi vječnoj. U 2. pogl. riječ je o prednosti djevičanstva pred ženidbom. U 3. pogl. odgovara se na razne prigovore protiv djevičanstva. U 4. pogl. govori pisac o osobama i mjestima, gdje se njeguje i čuva djevičanstvo. U 5. pogl. govor je o sredstvima potrebnim za to, da se djevičanstvo sačuva. Knjižica je napisana laganim i lako razumljivim stilom, prijevod je dobar, a nada sve vrijedna sadržina. Preporučujemo.

Dr. Pazman.

Laktancije: Kako umriješe progonitelji Crkve. Preveo i bilješkama popratio Bruno Lovrić. Spomen-knjižica prigodom Konstantinova jubileja. Tisak biskupske tiskare u Djakovu, 1913. u 8° str. IX. + 68. Cijena K 1'—.

Pisac je u zgodan čas izdao svoj prijevod Laktancijeva klasičnog djela „De mortibus persecutorum“, u kojem ovaj apologeta i historičar laganim i jasnim stilom pripovijeda, kako su nesretno zaglavili okrutni progonitelji kršćana carevi rimski kao Neron, Domicijan, Decije, Valerijan, Dioklecijan, Galerije i drugi cezari. Ovo djelo imade za to veliku vrijednost, jer je pisac savremenik onih događaja, o kojima piše. Laktancije bio je učitelj govorništa u Nikomediji za carevanja Dioklecijanova, a bio je također učitelj i odgojitelj Konstantinovome sinu Kripsu, kako